

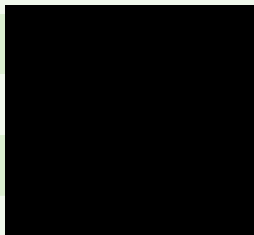

Nader onderzoek konijn Winkelsteeg Nijmegen

*In het kader van een flora en fauna-activiteit
Omgevingswet*

Colofon

In opdracht van	Gemeente Nijmegen
Contactpersoon	Tanja Martens
Datum	9 december 2024
Kenmerk	RA24159-01
Aantal pagina's	16
Status rapport	Concept
Contactpersoon	
Telefoonnummer	
E-mail	
Wijze van citeren	
Nader onderzoek konijn Winkelsteeg Nijmegen. In het kader van een flora en fauna-activiteit Omgevingswet. Rapport RA24159-01. Eco Assist, Helmond.	

Eco Assist B.V.
Wildenborchlaan 62
5709 RR Helmond
06 15 114 537
info@ecoassist.nl
www.ecoassist.nl

Eco Assist is lid van het Netwerk Groene Bureaus:
*brancheorganisatie voor kwaliteitsverbetering en
belangenbehartiging*

Eco Assist B.V. is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Eco Assist; opdrachtgever vrijwaart Eco Assist voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© copyright Eco Assist B.V./ Gemeente Nijmegen

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van gemeente Nijmegen. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden zonder voorafgaand schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Eco Assist, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

COLOFON	2
INHOUDSOPGAVE	3
1. INLEIDING	4
1.1 AANLEIDING.....	4
1.2 DOEL	4
2. ONDERZOEKSGBIED	5
2.1 LOCATIE.....	5
3. WERKWIJZE.....	6
3.1 BRONNENONDERZOEK.....	6
3.2 SPORENONDERZOEK.....	6
4. ONDERZOEKSRESULTATEN	8
4.1 BRONNENONDERZOEK.....	8
4.2 SPORENONDERZOEK.....	9
5. CONCLUSIE.....	13
6. BRONNEN	14
BIJLAGE 1: KAARTEN	15

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Nijmegen is voornemens om het project Winkelsteeg te realiseren. Het project heeft als doel het realiseren van 10.000 woningen en het creëren van een vergelijkbaar aantal extra banen. De ontwikkeling van het project kan op invloed zijn van de plaatselijke natuur waaronder het konijn. Sinds 1950 is de populatieomvang van het konijn met 68% sterk afgenomen. Dit heeft ertoe geleidt dat de soort sinds 2020 op de Rode Lijst zoogdieren geplaatst is als gevoelig. Daarom wil de gemeente zorgvuldig omgaan met de soort binnen het project Winkelsteeg. Om dit te kunnen doen is het noodzakelijk een goed beeld te hebben van het voorkomen en de verspreiding van het konijn binnen het plangebied. Daarom is een nader onderzoek naar het konijn uitgevoerd. Deze rapportage geeft de resultaten van het nader onderzoek weer.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Maakt het plangebied onderdeel uit van het functioneel leefgebied van het konijn?
- Waar bevinden zich belangrijke gebiedsfuncties voor het konijn zoals vaste rust- en verblijfplaatsen en essentieel leefgebied?
- Leidt de ingreep tot negatieve effecten op het konijn?

2. Onderzoeksgebied

2.1 Locatie

Het plangebied voor de Winkelsteeg bevindt zich in Nijmegen ten oosten van het Maas-Waalkanaal tussen de Graafseweg (N326) en de Neerbosscheweg (Gelderland). Het onderzoek heeft zich gericht op de openbare ruimte en de gebieden welke onderdeel uitmaken van de ontwikkeling. In de overige delen vinden geen ingrepen plaats en maken ook geen onderdeel uit van het soortenmanagementplan (SMP). Het onderzoeksgebied bestaat uit alle gekleurde onderdelen zoals weergegeven in het schetsontwerp in figuur 1.

Figuur 1. Schetsontwerp Winkelsteeg. Alle gekleurde delen maken onderdeel uit van het project en vormen gezamenlijk het onderzoeksgebied.

3. Werkwijze

Het verkennende onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek naar bekende verspreidingsgegevens en een sporenonderzoek. Hierbij wordt aangesloten op de methodes zoals vastgesteld in het toetsingskader konijn (Provincie Utrecht, 2024). Het onderzoek is uitgevoerd door zoogdierdeskundige Benjamin Backx MSc. van Eco Assist.

3.1 Bronnenonderzoek

De gegevens van de laatste 10 jaar worden met behulp van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Daarnaast worden recente voorgaande onderzoeken welke in opdracht van de gemeente zijn uitgevoerd doorgenomen en beoordeeld en werd er op openbare bronnen gezocht naar recent ingevoerde waarnemingen van konijn in het plangebied.

3.2 Sporenonderzoek

Omdat konijnen veel last van ziektes hebben kan het zo zijn dat op plekken waar enkele jaren geleden nog konijnen zaten deze nu geheel uitgestorven zijn. Daarnaast is de NDFF niet altijd vlak dekkend. Er staan immers geen nulmetingen in waarmee het ontbreken van waarnemingen niet gelijkgesteld kan worden aan gegarandeerde afwezigheid van een soort. Het kan ook zijn dat er simpelweg nooit door iemand waarnemingen doorgegeven zijn van het konijn terwijl deze wel aanwezig is. Daarom wordt er naast de bureaustudie ook een sporenonderzoek uitgevoerd. De onderzoeken zijn uitgevoerd op 29 november en 3 december 2024.

Het gebruik van het plangebied werd daarbij in kaart gebracht middels een sporenonderzoek conform de werkwijze uit het toetsingskader konijn (Provincie Utrecht, 2024).

Konijnensporen zijn relatief makkelijk waar te nemen en zijn daarmee met sporenonderzoek ook gemakkelijker uit te sluiten. Als gedurende twee fijnmazige gebied-dekkende veldbezoeken overdag waarbij het gehele plangebied doorkruist wordt, geen konijnen, konijnenburchten, graafsporen, keutels of loopsporen van het konijn zijn waargenomen, mag ervanuit worden gegaan dat er geen konijnen niet aanwezig zijn.

Doordat het plangebied bestaat uit relatief intensief beheerde (kort gemaaide) graslanden, struwelen en bosschages die in de winter goed te overzien dan wel te doorzoeken zijn en een beperkte omvang hebben kan het voorkomen van het konijn met deze methode goed onderzocht worden. Uitzondering hierop is het voormalige Lincoln terrein dat onderdeel

uitmaakt van deelgebied Kanaalknoop. Hier kon wel van buitenaf door de hekwerken heen gekeken worden met verrekijker maar was geen toegang mogelijk omdat er volledig hekwerken omheen staan en er niemand aanwezig was waar toegang geregeld kon worden. Daarmee is dit gebied wel beschouwd maar niet vlakdekkend afgelopen. Dat geldt ook voor de groenstrook aan de noordzijde van de sportvelden. Deze zijn volledig omheind met hekwerken en er is geen toegang mogelijk waardoor deze alleen vanaf de buitenzijde te bezichtigen waren. Middels een verrekijker gaf dat gezien de tijd van het jaar met weinig blad aan bomen en struiken wel een goede indruk.

4. Onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten van de bureaustudie en het sporenonderzoek besproken. Kaarten van zowel het bureauonderzoek als het sporenonderzoek zijn opgenomen als bijlage 1 bij deze rapportage.

4.1 Bronnenonderzoek

Om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de verspreiding van het konijn binnen het plangebied en de directe omgeving daarvan zijn de gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) van de laatste 10 jaar geraadpleegd. De waarnemingen aan ten westen van het kanaal zijn buiten beschouwing gelaten omdat dit als een te grote barrière gezien wordt voor de dieren om met enige regelmaat over te steken. Aanvullend is in openbare bronnen gezocht naar waarnemingen van het konijn, gezien hier alleen waarnemingen gevonden werden welke ook in de NDFF zijn opgenomen heeft dit niet geleid tot aanvullende informatie. In totaal zijn er uit de NDFF tien relevante waarnemingen van het konijn bekend. Twee op de grens van het plangebied en de rest vanuit de omgeving. De waarnemingen uit de omgeving zijn relevant omdat dieren van hieruit ook het plangebied kunnen bereiken en daar dus mogelijk al voorkomen. Anderzijds zijn deze relevant voor eventuele kansen die er zijn om deze soort middels ecologische verbindingen van daaruit het plangebied in te krijgen als ze nog niet aanwezig zijn.

Aanvullend op de NDFF zijn de rapportages van eerder uitgevoerde onderzoeken geraadpleegd (Wansink, D.E.H. et al, 2023; Witjes, M., 2024; Daamen, J., 2022). In de ecologisch quickscan welke als eerste is uitgevoerd wordt enkel benoemd dat het konijn bekend is uit de omgeving van het plangebied, gebaseerd op de NDFF-waarnemingen zoals ook bovenstaand beschouwd. Er zijn geen veldwaarnemingen vermeld van konijn in het rapport. Ook de twee nadere onderzoeken welke in delen van het plangebied zijn uitgevoerd hebben zich uitsluitend op beschermde soorten gericht en daarmee niet specifiek op het konijn. Maar omdat bij de onderzochte soortgroepen het konijn vaak als “bijvangst” wordt gevonden bij cameraonderzoeken en nadere onderzoeken naar hollen zijn deze toch beoordeeld. In het onderzoek van Bureau Waardenburg voor de omgeving Station Goffert wordt het konijn in zijn geheel niet vermeld. Hier is het dier niet waargenomen dan wel is er geen melding van gemaakt in de rapportage. Bij het onderzoek voor deelgebied Kanaalknoop is wel een melding van een konijn gemaakt. Dit betreft een prooirest van een konijn welke is aangetroffen bij een vossenhol. De waarneming is gedaan op het voormalige Lincoln terrein (zie figuur 2).

*Figuur 2. Locatie vossenhol waar ook prooirest konijn is aangetroffen bij onderzoek Kanaalknoop.
Bron: Witjes, M., 2024.*

Waar de dieren dat konijn exact vandaan hebben gehaald is natuurlijk niet bekend. Gezien vossen bij het zoeken naar voedsel dagelijks tot zo'n 10 km afleggen. Daarmee bestaat er een mogelijkheid dat het konijn gevangen is verder buiten het plangebied, bijvoorbeeld bij het kanaal verder naar het noorden waar uit de NDFF-waarnemingen van konijn bekend zijn (zie bijlage 1). Maar het is ook niet uitgesloten dat konijnen zich ophouden op het voormalige Lincoln terrein of het bosschage welke hier aan de noordzijde aan grenst. Uit overige delen van het plangebied zijn uit voorgaande onderzoeken geen gegevens van konijn bekend.

4.2 Sporenonderzoek

Bij het sporenonderzoek zijn alle toegankelijke delen van het plangebied tweemaal nagelopen en vlakdekkend afgezocht op konijnen, konijnenburchten, graafsporen, keutels en loopsporen. Bij terreinen die binnen het onderzoeksgebied lagen maar geen onderdeel uitmaken van het plangebied is van buitenaf wel gekeken of hier op de graslanden en overzichtelijke delen sporen van konijnen zichtbaar waren.

Bij het onderzoek werden nergens konijnen aangetroffen. Dit is niet heel verassend doordat de onderzoeken overdag uitgevoerd zijn en konijnen in de regel vooral actief zijn in de

schemering en nacht. Bij het veldonderzoek zijn alleen sporen van konijnen aangetroffen bij het park aan de Tarweweg 2, waarvan een klein deel binnen het plangebied valt. Hier zijn meerdere konijnenholen aanwezig in een talud welke duidelijk nog belopen en bewoond zijn (zie figuur 3).

Figuur 3. Foto's van de aangetroffen konijnenbucht ter hoogte van de Tarweweg 2.

Bij de konijnenholen werden verse graafsporen en verse keutels aangetroffen. Daarmee is vastgesteld dat deze konijnenburcht nog in gebruik is. Doordat dit deel van het plangebied direct grenst aan een park en de tuin van het gebouw dat hier gelegen is en een parkachtig karakter heeft past dit ook goed bij het voorkeurslandschap van het konijn. Met voldoende plekken om te foerageren en biedt tevens voldoende schuilgelegenheid tegen predatoren. Het talud waar de konijnen in gegraven hebben is een verhoogd gedeelte wat in het verleden met zand is opgehoogd voor de realisatie van het gebouw. Daarmee is een geschikte locatie gecreëerd voor konijnen om goede holen te kunnen graven welke droog blijven in de winter bij hoge grondwaterstanden. In een dergelijke burcht leeft een familie, bestaande uit 2 tot 10 dieren. De locatie van de konijnenburcht en het geschatte maximale functionele leefgebied is op luchtfoto weergegeven in bijlage 1.

Ondanks dat er overdag veel verkeer is lijkt er ook geschikt leefgebied voor handen bestaande uit de grasberm en het aangrenzende bosplantsoen in de bermen van de Tarweweg. Maar hier is ondanks intensief zoeken geen enkel spoor van konijnen aangetroffen. Het leefgebied van de familie konijnen lijkt zich dan ook te beperken tot de tuinen van het gebouw waar Pro Persona in gevestigd is en het aangrenzende park. In West-Europa heeft een konijnenfamilie meestal een leefgebied van maximaal 1 ha. De precieze omvang is sterk afhankelijk van de voedselbeschikbaarheid en de omvang van de groep.

Verder werden nergens in het plangebied konijn of sporen daarvan aangetroffen. Mogelijk dat op veel plaatsen de grond toch niet zanderig genoeg is of het grondwaterpeil te hoog staat om een burcht te kunnen graven. Maar omdat er wel plekken zijn waar ook das en vos in het verleden holen hebben kunnen graven lijkt dit niet de enige verklaring te kunnen zijn voor het ontbreken van konijnen. Daarnaast geeft de NDFF aan dat er in het verleden wel konijnen gezeten hebben rondom het parkeerterrein van NXP op de kruising van de Gerstweg met de Nieuwe Dukenburgseweg.

Bij deelgebied Kanaalknoop werden van buitenaf nergens konijnensporen of holen waargenomen. Daarmee is niet te verwachten dat hier veel konijnen voorkomen. Zeker op het perceel aan de Gerstweg waar veel gronddepots liggen zou je al snel graafactiviteit in de depots verwachten bij aanwezigheid van konijnen. Dit was nergens het geval tijdens het veldbezoek. Doordat het bedrijventerrein (voormalig Lincoln terrein) niet toegankelijk was en ook het bosje aan de Sint Teunismolenweg niet kan niet geheel uitgesloten worden dat hier nergens een kleine groep konijnen aanwezig is. Temeer omdat hier in 2023 nog een konijn als prooi is aangetroffen bij een vossenhol. Deze kan van verderaf (tot ongeveer 5 km) van buiten dit gebied aangedragen zijn maar voor de hand liggender is dat hij dicht bij de vossenburcht gevangen is. Vossen met jongen proberen hun voedsel in de regel dicht bij

het nest te verzamelen. Er moet dus rekening gehouden worden met de aanwezigheid van een kleine groep konijnen op dit terrein.

5. Conclusie

Op basis van het uitgevoerde onderzoek is bekend dat erop tenminste een locatie een konijnenfamilie aanwezig is binnen het plangebied. Op het bedrijfsterrein bij Kanaalknoop kan niet uitgesloten worden dat hier een kleine groep konijnen aanwezig is. Dit gebied was niet geheel toegankelijk. Van een grote groep of meerdere families is vrijwel zeker geen sprake. Dan zouden op zichtbare delen van het terrein ook sporen zichtbaar moeten zijn. Ook zou je in dat geval verwachten dat ook geschikte delen van het plangebied welke aangrenzend zijn worden gebruik. Bijvoorbeeld de taluds van de Nieuwe Dukenburgseweg.

Helaas gaat het door ziektes en andere stressfactoren momenteel met het konijn zo slecht in Nederland dat het niet uitzonderlijk is dat konijnen nu geheel verdwenen zijn op plaatsen waar enkele jaren geleden nog konijnen werden aangetroffen. Deze verwachting is dat dit voor de locatie rond de parkeerplaats van NXP het geval waar vijf jaar geleden nog wel konijnen zijn waargenomen en ze nu niet meer aangetroffen werden. Dit terwijl hier geen noemenswaardige ingrepen hebben plaatsgevonden in de tussenliggende periode.

De ontwikkeling van de Winkelsteeg kan zowel tot negatieve als positieve effecten op het konijn leiden. Door bij de inrichting van het gebied te zorgen voor voldoende verbinding tussen de geschikte delen van het plangebied en het behoud van het huidige leefgebied kan de geschiktheid van het gebied behouden blijven of zelfs versterkt worden. Daarnaast leidt het vastleggen van deze doelstelling tot een betere bescherming. Ook wordt er momenteel gewerkt aan faunapassages welke zorgen voor een betere verbinding van het Goffertpark met het plangebied. Hierdoor kunnen dieren makkelijk en met minder risico's zich vanuit dit park weer uitbreiden naar de Winkelsteeg.

Helaas laat het zeer beperkte voorkomen van het konijn wat blijkt uit dit onderzoek ook zien dat de populatie die nu nog aanwezig is in het gebied erg klein is. Daarmee is er een groot risico op uitsterven wanneer zich calamiteiten voordoen. Daarom is het van groot belang zorgvuldig om te gaan met de plaatsen waar de dieren nu nog wel leven. Op deze locaties moet worden ingezet op behoud van het leefgebied en een goede ecologische verbinding met andere (nog in te richten) geschikte leefgebieden. Dat biedt kansen voor het konijn om de populaties verder te laten groeien en zich te verspreiden door het gebied. Door stressfactoren zo veel mogelijk te beperken en de populaties te laten groeien worden zij ook beter bestand tegen ziektes. Naast betere verbinding kan ook gedacht worden aan zaken als het inrichten van parkachtige landschappen met verhoogde beschutte delen met zandbodems waar de dieren een burcht of vluchtpijpen kunnen graven.

6. Bronnen

Daamen, J., 2022. Quicksan Wet natuurbescherming ontwikkeling Winkelsteeg, Nijmegen. Kenmerk: 21-0513/22.00005/JanDaa. Bureau Waardenburg, Culemborg.

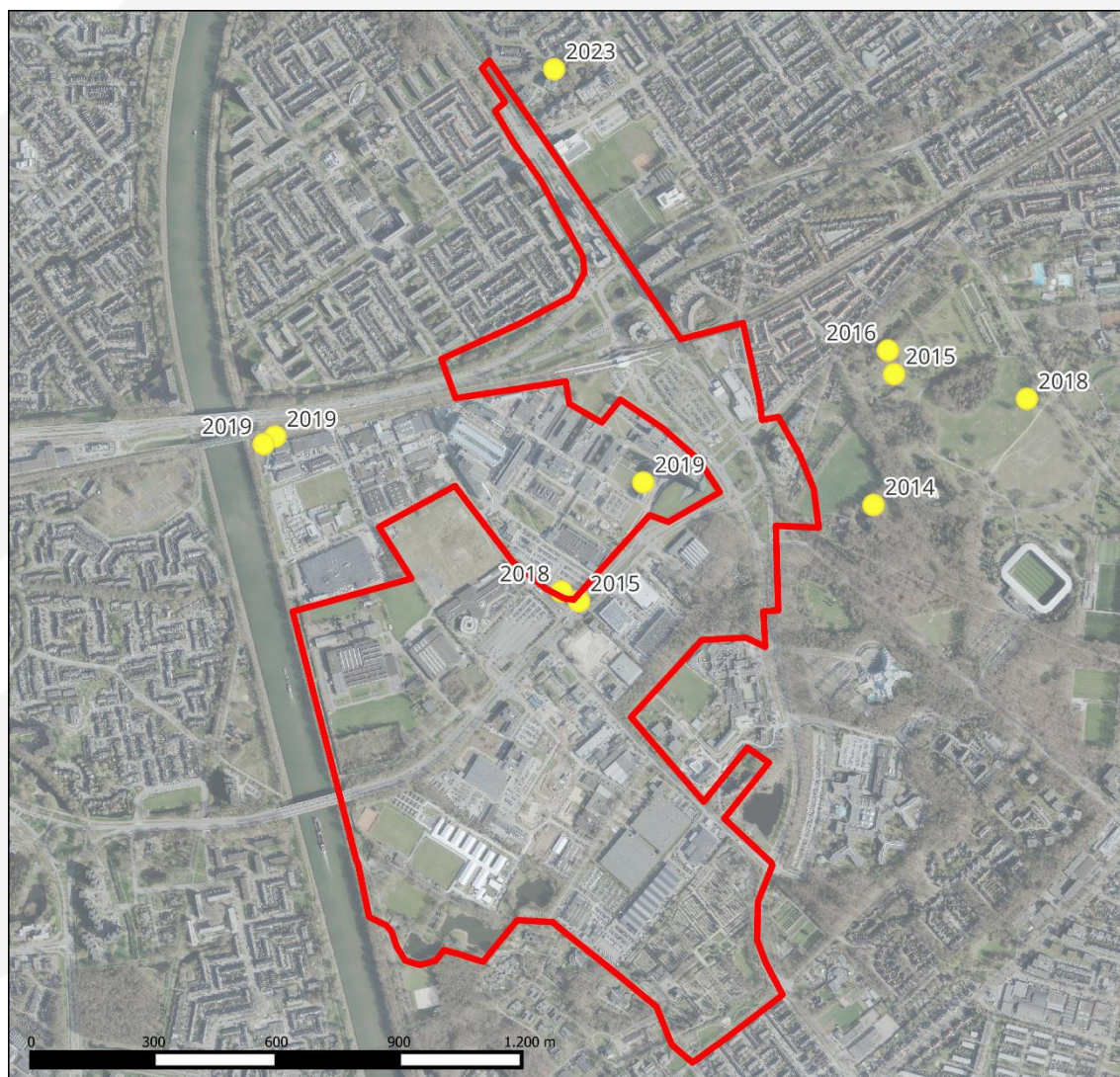
Kennisdocument Kleine marterachtigen. Bunzing - Hermelijn – Wezel. Versie 1.1. BIJ12, Utrecht.

Wansink, D.E.H., M. Dorenbosch, H. Huitema, L. Verhoek & F. Derriks, 2023. Onderzoek naar beschermde soorten in de omgeving van station Goffert te Nijmegen. Basisinformatie voor de ontwikkeling van Winkelsteeg. Rapportnr. 22-229. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Witjes, M., 2024. Rapportage Aanvullend soortenonderzoek Wet natuurbescherming. Kanaalknoop P05447 Versie: 2.0. Gras advies.

www.vlinderstichting.nl

Bijlage 1: Kaarten

Nader onderzoek konijn Winkelsteeg Nijmegen

Waarneming NDFD 2014 t/m 2024

Legenda

● Waarneming konijn (jaartal)

Projectnummer: PR24159

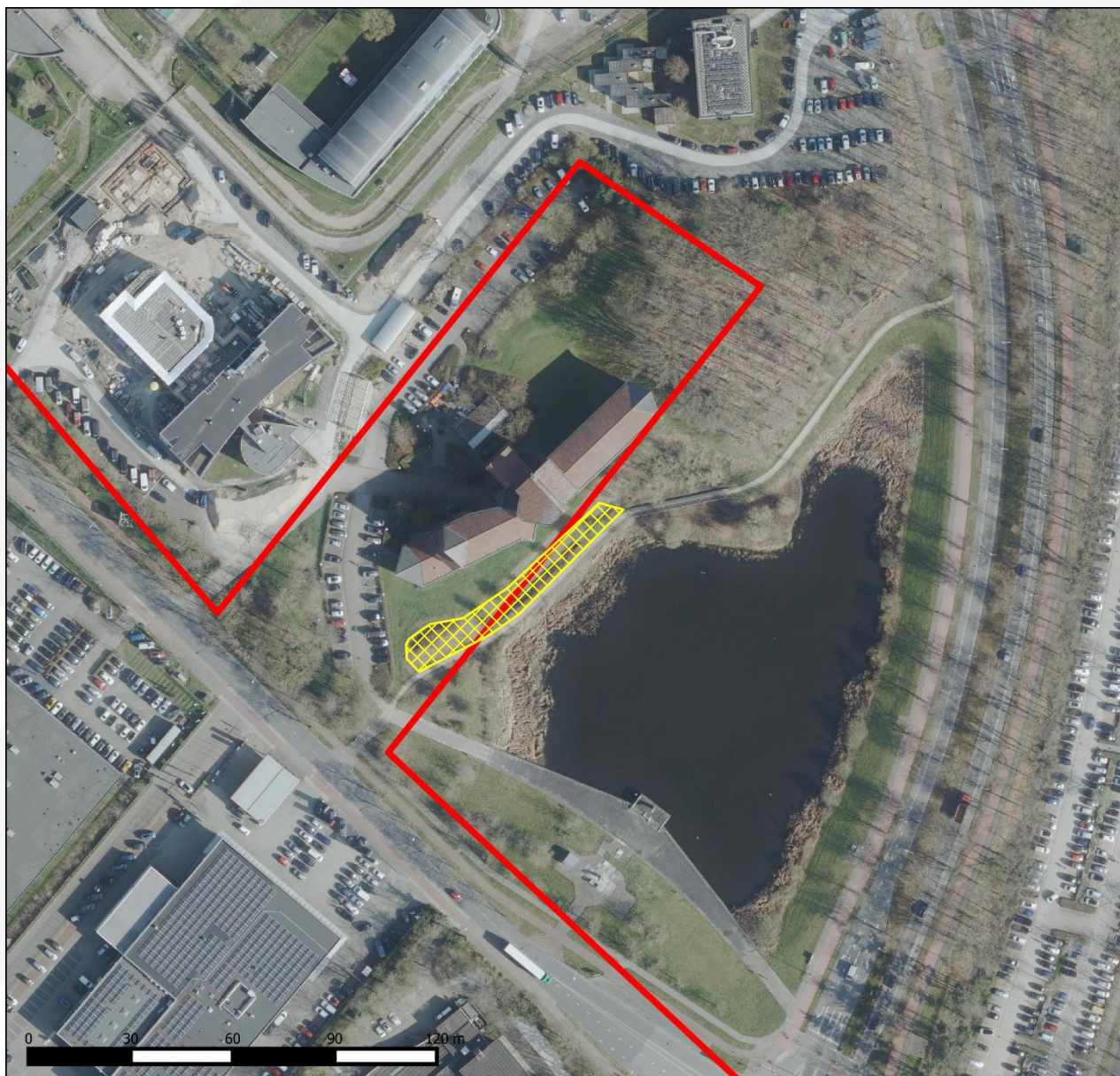
Datum: 6-12-2024

Versie: 1.0

Ondergrond: PDOK 2024

Opgesteld door: [REDACTED]

Nader onderzoek konijn Winkelsteeg Nijmegen

Waarnemingen sporenonderzoek

Legenda

- Kengebied konijn verblijfplaatsen
- Plangebied

Projectnummer: PR24159

Datum: 6-12-2024

Versie: 1.0

Ondergrond: PDOK 2024

Opgesteld door

